

V

Od Egidy i Straszego Dworu... - życie studenckie w perspektywie historycznej

Młodość nie jest rozdziałem wyrwanym z życia ani przedmową do książki bez powiązania z całością. Jest wprowadzeniem do całej reszty [...], jest fundamentem, na którym ma się oprzeć budowla życia.

Jakub Alberione

Uniwersytet to nie tylko mury przesiąknięte historią i tradycją, to w pierwszej kolejności ludzie, którzy go tworzą. Uczelnia wyższa to kadra naukowa i dydaktyczna, pracownicy administracji, absolwenci, lecz przede wszystkim – studenci i doktoranci. Studiowanie zaś – jak przyznają sami zainteresowani – to nie tylko okres pogłębiania wiedzy, kształtowania osobowości i poszukiwania własnej drogi życiowej, lecz także czas młodości i zabawy. Scharakteryzowanie życia studenckiego i oddanie jego specyficznej atmosfery jest jednak rzeczą niezwykle skomplikowaną, szczególnie jeśli ma się zamiar opisać aktywność studentów na przestrzeni ostatnich pięćdziesięciu lat. W tej próbie opisu życia studentów Uniwersytetu Śląskiego starano się uwzględnić najważniejsze wydarzenia i towarzyszące im emocje, skupiono się na przejawach działalności oficjalnie funkcjonujących grup, instytucji i środowisk zaangażowanych w kulturę studencką, pominięto zjawisko kultury niezależnej z lat 80. XX wieku, które wymaga osobnego omówienia.

Rozkwit kultury studenckiej pod koniec lat 60. i na początku lat 70. XX wieku, w wymiarze zarówno ilościowym, jak i jakościowym, nie byłby możliwy bez finansowego mecenatu państwa, dotującego ją za pośrednictwem uznawanych przez siebie organizacji studenckich. W latach 1968–1973 w strukturze Uniwersytetu Śląskiego istniały oddziały dwóch ogólnopolskich stowarzyszeń młodzieżowych, tj. Związku Młodzieży Socjalistycznej (ZMS) oraz Zrzeszenia Studentów Polskich (ZSP). Ich przedstawiciele weszli w skład organów kolegialnych uczelni, z radami wydziałowymi i senatem włącznie, uczestniczyli również w posiedzeniach poszczególnych komisji, gdy omawiano sprawy studentów. Choć oba stowarzyszenia były zobowiązane przestrzegać zarządzeń władz centralnych i kierować się ich zaleceniami, w praktyce zachowały znaczną autonomię. W tym okresie do centralizacji w organizacjach młodzieżowych nie dążono jeszcze na tyle silnie, by stłumić naturalną energię młodzieży.

ZMS skupiał w swych szeregach duży procent studentów UŚ. Ponieważ należał do najważniejszych podmiotów wspierających władzę partyjno-państwową w realizacji planów tzw. ofensywy ideologicznej wśród osób z młodego pokolenia, szczególną uwagę poświęcał działalności ideowo-wychowawczej¹. Głównym zadaniem Związku było

¹ J. SADOWSKA: *Znaczenie polityczne Związku Młodzieży Socjalistycznej (1957–1976). Założenia i rzeczywistość*. W: *Jesteście naszą wielką szansą. Młodzież na rozstajach*

przygotowanie i wychowanie przyszłych członków PZPR, a zamierzony cel chciano osiągnąć przez organizowanie wieców, manifestacji i obchodów świąt państwowych, jak również wyposażanie Biblioteki Głównej oraz bibliotek zakładowych w książki i czasopisma o charakterze socjalistycznym. Poza indoktrynacją ideologiczną ZMS zajmował się urządzaniem szkoleń zawodowych i prowadzeniem kółek zainteresowań. Mimo dominującej na uczelni roli ZMS stopniowo coraz większy zakres działań dotyczących życia akademickiego przejmowało ZSP, które zmierzało do uzyskania rangi organizacji wpływającej na całokształt życia studenckiego. Kultura studencka stała się w tym czasie istotną alternatywą dla zinstytucjonalizowanej i centralnie sterowanej kultury oficjalnej.

Rok 1973 przyniósł zakończenie okresu rozdrobnienia organizacyjnego ruchu studenckiego. Organizacje studenckie zostały scentralizowane i poddane ściślejszej kontroli w ramach jednego stowarzyszenia: Socjalistycznego Związku Studentów Polskich (SZSP). Posunięcie to było częścią polityki, która miała przynieść całkowite zespolenie środowisk młodzieżowych na wzór radziecki. Aby uniknąć otwartych przejawów sprzeciwu, akcję zjednoczeniową przeprowadzono z zaskoczenia. SZSP ukonstytuował się 26 marca 1973 roku w budynku Filharmonii Narodowej w Warszawie w rezultacie połączenia trzech największych stowarzyszeń studenckich, tj. słabiej upolitycznionego ZSP oraz struktur ZMS i jego odpowiednika na wsi – Związku Socjalistycznej Młodzieży Wiejskiej. W wydarzeniu uczestniczyła również sześciuosobowa delegacja z UŚ, której skład został wyłoniony w wyniku porozumienia ZMS, ZSP i uczelnianych struktur partyjnych².

Strukturę organizacyjną SZSP oparto na rozwiązaniach stosowanych dotąd w strukturze ZSP, z kilkoma wyjątkami. Jeden z nich stanowiło utworzenie rad wojewódzkich, którym podlegały rady uczelniane, kolejny – wprowadzenie zarządów wojewódzkich w miejsce rad okręgowych. Nowością była ponadto przynależność do Związku doktorantów i młodych (do trzydziestego roku życia) pracowników naukowo-dydaktycznych. Co ważniejsze, wraz z nazwą zmienił się także charakter organizacji, większy nacisk zaczęto kłaść na jej działalność ideowo-polityczną. Mimo to

komunizmu 1944–1989. Red. P. CERANKA, S. STĘPIEŃ. Warszawa 2009, s. 148–156.

² S. TOKARCZYK, W. WÓJCIK: *Dziesięć lat ruchu młodzieżowego*. W: *10 lat Uniwersytetu Śląskiego 1968–1978*. [Red. J. KANTYKA]. Katowice 1978, s. 67.

SZSP cieszył się uznaniem zarówno wśród studentów, jak i wśród pracowników Uczelni nie tylko z powodu braku alternatywy, lecz także z racji podejmowania i koordynowania – wzorem poprzednika – przedsięwzięć w dziedzinie szeroko pojętej kultury, nauki i spraw socjalnych. Aktywność ta rozwijana była z roku na rok i obejmowała coraz więcej obszarów.

W zakresie inicjatyw kulturalno-artystycznych proponowanych i nadzorowanych przez Radę Uczelnianą ZSP/SZSP mieściły się: działalność studenckich klubów rozrywkowych i tematycznych oraz licznych grup artystycznych, organizacja pokazów, wystaw, koncertów, dyskusji, spotkań i innych imprez tematycznych. Pod patronatem związku funkcjonowały między innymi: Studencki Zespół Filmowy „SyZyF” (prowadzący kronikę najważniejszych wydarzeń z życia UŚ), Studencki Klub Taneczny, Zespół Muzyki Kameralnej „Fa-Si-Do-Re”, Studio Poetyckie, Dyskusyjny Klub Filmowy „Ósemka”, Studencki Teatr „OVO”, Koło Miłośników Teatru, Zespół Kabaretowy „UŚiołek”, a także – utworzony niemal równocześnie z Uniwersytetem Śląskim i istniejący do dnia dzisiejszego – **Studencki Zespół Pieśni i Tańca „Katowice”**³ (warto odnotować, że powstał on jako pierwszy studencki zespół folklorystyczny w województwie katowickim).

Od początku ze Studenckim Zespołem Pieśni i Tańca „Katowice” wiązane były nazwiska choreografa Józefa Zieliny, autora wielu ciekawych układów tanecznych, z których kilka (między innymi *Wiosna w Beskidach* czy *Krakowiak*) w dalszym ciągu znajduje się w repertuarze Zespołu, kompozytora Władysława Byszewskiego oraz muzyka i folklorysty Stanisława Wodnickiego. Spośród licznych kierowników Katowic na szczególne wyróżnienie zasługują Ryszard Lorens i Urszula Maroń. Obecnie zespołem kieruje Barbara Uracz, a próby tańca i śpiewu odbywają się pod okiem wykwalifikowanej kadry – choreografów Zofii i Jana Czechlewskich, byłych solistów

³ *Sprawozdanie rektora Uniwersytetu Śląskiego prof. Kazimierza Popiołka z działalności Uczelni w roku akademickim 1968/1969*. [1 października 1969, Katowice]. W: *„Wyrósł z dobrego drzewa...”. Uniwersytet Śląski 1968–1998. Fakty, dokumenty, relacje*. Red. A. BARCIAK. Katowice 1998, s. 305–306; *Sprawozdanie rektora Uniwersytetu Śląskiego prof. Kazimierza Popiołka z działalności Uczelni w roku akademickim 1969/1970*. [1 października 1970, Katowice]. W: *„Wyrósł z dobrego drzewa...”. Uniwersytet Śląski 1968–1998...*, s. 312–313.

i choreografów Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”, oraz chórmistrza Adama Kawy z Zespołu Śpiewaków Miasta Katowice „Camerata Silesia”⁴.

Trzon repertuaru Zespołu od początku stanowił folklor – delikatnie wystylizowany na potrzeby widowiska scenicznego – i tańce narodowe. Mimo fluktuacji składu osobowego Zespół, dzięki zaangażowaniu kierownictwa i ciężkiej pracy wszystkich członków, z roku na rok zyskiwał coraz większe grono sympatyków. Wielokrotnie występował w kraju i za granicą, otrzymał też szereg nagród i wyróżnień, których nie sposób tu wymieni⁵. Warto jednak zaznaczyć, że to dzięki staraniom Zespołu urządzono w Katowicach w 1976 roku (6–9 maja) I Ogólnopolski Festiwal Studenckich Zespołów Pieśni i Tańca, współorganizowany przez Uniwersytet Śląski. Reprezentanci UŚ zajęli wówczas wysokie, trzecie miejsce. Kolejne edycje festiwalu odbywały się co dwa lata w Katowicach i Sosnowcu. Drugą imprezą zainicjowaną przez Zespół był Międzynarodowy Studencki Festiwal Folklorystyczny, który po raz pierwszy odbył się w 1979 roku (17–20 września) w Sosnowcu. Wydarzenie to weszło na stałe do kalendarium Ogólnopolskiej Rady Studenckich Zespołów Pieśni i Tańca, a także Międzynarodowej Rady Organizatorów Festiwali Folkloru i Sztuki Tradycyjnej działającej pod patronatem UNESCO – w tym przypadku jako jedyna impreza cykliczna przygotowywana przez środowisko akademickie. W każdej edycji festiwalu (odbywającego się w ostatnich latach głównie na terenie Katowic, Sosnowca, Chorzowa i Ogrodzieńca) bierze udział kilkuset artystów z całego świata, a wszystkie występy cechuje autentyczność strojów, śpiewu i tańca⁶.

Również **Studenckie Studio Radiowe „Egida”** należy do nieodłącznych elementów Uczelni, istnieje bowiem od 1969 roku. Pierwsza audycja została nadana wieczorem 21 listopada i zainaugurowana słowami Franciszka Procka: „Dzisiaj, w dniu imienin Janusza Muszyńskiego, członka redakcji muzycznej naszego Radia, uroczystym sygnałem rozpoczęliśmy działalność radiową. Liczymy na uczucie sympatii ze strony wszystkich słuchaczy, jak też na pomoc ogólną Państwa. Liczymy, iż program nasz

⁴ Oficjalna strona zespołu: <https://www.katowice.us.edu.pl>.

⁵ *Przedstawiamy Studencki Zespół Pieśni i Tańca „Katowice”*. [Listopad 1975, Katowice]. W: *„Wyrósł z dobrego drzewa...”. Uniwersytet Śląski 1968–1998...*, s. 340–341, dok. 127.

⁶ Oficjalna strona festiwalu: msff.pl.

odbierać będą Państwo regularnie i bez zakłóceń. Tego też życzymy wszystkim naszym słuchaczom i sobie”⁷. Co ciekawe, nazwa radia została wyłoniona w drodze konkursu, na który napłynęło kilkanaście zgłoszeń; wśród propozycji znalazły się między innymi: Grom, Decybel, Promień, Studenckie Studio „Las” czy Węzełek. Ostatecznie zdecydowano się na Egidę – zaczerpniętą z mitologii greckiej nazwę cudownego atrybutu Zeusa i Ateny, czyli tarczy sporządzonej przez Hefajstosa ze skóry kozy Amaltei. Pomysł wyszedł od wspomnianego już F. Procka, który chciał w ten symboliczny sposób przekazać słuchaczom, że Egida będzie ich chronić i opiekować się nimi. Wypada podkreślić, że zasadniczy wpływ na wybór nazwy rozgłośni miały względy polityczne. Wydarzenia 1968 roku, tj. demonstracje studentów w Polsce, tzw. Praska Wiosna i siłowa interwencja wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji, odcisnęły w świadomości zbiorowej i kulturze studenckiej niezatarte piętno⁸.

Przez pierwsze lata Egida działała jako radiowęzeł, a jej audycje były dostępne jedynie dla studentów zamieszkujących akademiki w Katowicach-Ligocie. Redakcja rozgłośni od początku mieściła się w Domu Studenta nr 1. „Myśmy nie mieli w ogóle pieniędzy. [...] Na początku to były dwa-trzy pokoje na parterze. Amplifikatornia, studio i jeszcze jeden pokój, taki, gdzie się spotykaliśmy, dyskutowaliśmy, nagrywaliśmy czasem coś [...]. To było w żeńskim akademiku, myśmy tam nagrywali do nocy, spędzali czas i kierownicze akademika bardzo to przeszkadzało, ona mieszkała obok [...], więc trochę z nami walczyła” – wspominał F. Procek⁹. W 1973 roku Egida uzyskała status Studenckiego Studia Radiowego.

Pisząc o jednej z najstarszych rozgłośni radiowych w Polsce, nie sposób pominąć milczeniem tych, którzy Egidę stworzyli. Należeli do nich między innymi: Marek Mikuła – pierwszy kierownik, Edward Kabiesz, Jan Kochańczyk, Małgorzata Pokorzanka i technik Zygmunt „Klemens” Piotrowski. Egidę od zawsze współtworzyli głównie

⁷ K. RAMUT: *35 lat minęło...* „Gazeta Uniwersytecka UŚ” 2005, nr 4 (124), s. 8.

⁸ *Radio w pamięci zapisane: Franciszek Procek o początkach Studia Radiowego „Egida”*. Serwis RadioPolska. <http://www.radiopolska.pl/90lat/radiowezly/franciszek-procek-o-poczatkach-studia-radiowego-egida> (dostęp: 16.07.2017).

⁹ *Radio w pamięci zapisane: Franciszek Procek o warunkach lokalowych „Egidy”*. Serwis RadioPolska. <http://www.radiopolska.pl/90lat/radiowezly/franciszek-procek-o-warunkach-lokalowych-egidy> (dostęp: 16.07.2017).

studenci Uniwersytetu Śląskiego, ale wśród redaktorów nie brakowało również absolwentów, licealistów i studentów innych uczelni. Misja radiostacji od początku jej istnienia pozostaje niezmienna – przybliżanie słuchaczom wszelkich aspektów i zjawisk szeroko pojmowanej kultury, zarówno określanej mianem wysokiej, jak i popularnej czy też masowej. Redaktorzy radia oprócz muzyki oferują odbiorcom audycje informacyjne i publicystyczne, dokumentujące funkcjonowanie społeczności regionu w sferze politycznej, gospodarczej i kulturalnej. Warto dodać, że rozgłośnia okazała się kuźnią talentów – działali w niej między innymi wieloletni prezes i redaktor naczelny Radia Katowice Henryk Grzonka, znani z ogólnopolskich telewizji Marek Czyż i Kamil Durczok oraz aktor, artysta i kabareciarz Andrzej Skupiński¹⁰. Dziś Studenckiego Studia Radiowego „Egida” można słuchać w Internecie¹¹.

Z chwilą utworzenia w 1971 roku Filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie pojawił się pomysł, by pozyskać młodzież akademicką dla kultywowania tradycji śpiewaczych miasta. Nowo utworzony **Chór Studencki „Harmonia”** miał kontynuować pracę działającego w latach 1908–1968 Towarzystwa Śpiewaczego „Harmonia”. Pierwszym kierownikiem i dyrygentem Chóru został chórmistrz Władysław Wilczak, absolwent Seminarium Nauczycielskiego w Cieszynie oraz Wyższej Szkoły Muzycznej w Katowicach. Znacząco poszerzył on repertuar akademickiej Harmonii o muzykę dawną i współczesną. W latach 1976–1978 chórem kierowała Helena Danel-Bohrzyk, a w późniejszych latach Halina Goniewicz-Urbaś, która prowadziła go przez ponad dwie dekady. W tym okresie Chór zdobył szereg prestiżowych nagród, koncertował i brał udział w festiwalach w Polsce i Europie, nagrywał dla radia i telewizji, realizował też nagrania płytowe. Od 1999 roku dyrygentem i dyrektorem artystycznym Harmonii jest Izabella Zielecka-Panek, profesor nadzwyczajny w Instytucie Muzyki Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie¹².

Początkowo zespół składający się z dwóch grup – żeńskiej i mieszanej – tworzyli studenci kierunku wychowanie muzyczne. Obecnie członkami chóru są studenci

¹⁰ J. KACZMAREK: *Egida – studenci robią radio*. „Gazeta Uniwersytecka UŚ” 2001, nr 9 (88), s. 11; A. SIKORA: *Egida waszą egidą, czyli wspomnień czar...* „Gazeta Uniwersytecka UŚ” 2005, nr 4 (124), s. 9–12.

¹¹ Oficjalna strona rozgłośni: www.egida.us.edu.pl.

¹² Oficjalna strona zespołu: www.harmonia.us.edu.pl.

i absolwenci kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, prowadzonego na Wydziale Artystycznym w Cieszynie. To właśnie wykształcenie muzyczne chórzystów wydatnie wpływa na stale utrzymujący się wysoki poziom i niezwykle dynamiczny rozwój zespołu. Już w 1974 roku Harmonia zdobyła I nagrodę na Festiwalu Pieśni Zaangażowanej „Czerwona Lutnia” w Katowicach, w następnych latach została wielokrotnie doceniona w Ogólnopolskim Turnieju Chórów „Legnica Cantat”, o czym świadczą uzyskane tam przez Chór nagrody: w 1976 roku – wyróżnienie za wykonanie utworu muzyki współczesnej, w 1977 roku – nagroda dla najlepszego chóru mieszanego, w 1978 roku – nagroda za wykonanie utworu muzyki współczesnej. Z kolei podczas Międzynarodowego Festiwalu Polskiej Pieśni Chóralnej w Międzyzdrojach w 1984 roku Chór Studencki „Harmonia” otrzymał Złotą Lirę dla najlepszego chóru, a trzy lata później w Limburgu zdobył nagrodę główną Kanclerza RFN na Światowym Festiwalu Chóralnym. Wyróżnienia, których liczba nieustannie rośnie, zdecydowanie umocniły pozycję Harmonii wśród chórów akademickich¹³.

Szczególną aktywnością na polu kultury wykazywał się także amatorski **Dyskusyjny Klub Filmowy „U Kopernika”**, który rozpoczął swoją działalność 22 marca 1973 roku z inicjatywy profesora Lecha Dubikajtisa, pierwszego prezesa Rady Klubu. Ten wybitny specjalista z zakresu geometrii i logiki wcześniej zorganizował już podobne przedsięwzięcie na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie pracował w latach 1948–1972¹⁴. Klub prowadził samodzielnie przygotowywane zajęcia z edukacji filmowej, w trakcie których nie tylko oglądano dzieła sztuki kinematograficznej, czasem niedostępne gdzie indziej, ale przede wszystkim dyskutowano i wymieniano poglądy. Wyjątkową popularnością cieszyły się urządzane przez Klub spotkania ze znanymi reżyserami, w tym z Kazimierzem Kutzem, Januszem Kidawą i Krzysztofem Zanussim, połączone z pokazem filmowym i rozmową na temat twórczości zaproszonych gości¹⁵.

¹³ S. TOKARCZYK, W. WÓJCIK: *Dziesięć lat ruchu młodzieżowego...*, s. 73; I. ZIELECKA-PANEK: *Działalność artystyczna Chóru Uniwersytetu Śląskiego w latach 1998–2013 na tle 150-letniej tradycji Towarzystwa Śpiewaczego „Harmonia” w Cieszynie*. „Studia Artystyczne” 2014, nr 1, s. 69–78.

¹⁴ W. MINCER: *Uniwersytecki Dyskusyjny Klub Filmowy*. „Głos Uczelni. Biuletyn Uniwersytetu Mikołaja Kopernika” 1979, nr 7, s. 20–27.

¹⁵ A. DROGOŃ: *Życie społeczne i polityczne Uczelni – rys historyczny*. W: „Mądrość

Niezwykle ważną rolę w życiu studenckim odgrywały kluby studenckie, gdyż obejmowały oddziaływaniem stosunkowo dużą liczbę osób. Wobec braku odpowiedniej liczby kawiarni czy czegoś w rodzaju dzisiejszych pubów kluby pełniły funkcję właśnie tego typu lokali dla ówczesnej młodzieży akademickiej. Stanowiły miejsce spotkań, zabawy, lecz przede wszystkim były obszarem prezentacji kultury studenckiej. Do najprężniej działających należy zaliczyć **Straszny Dwór**, założony 15 listopada 1970 roku i przez kolejnych sześć lat zajmujący w klasyfikacji klubów studenckich w Polsce wysokie, trzecie miejsce. Od początku siedziba Straszego Dworu znajdowała się w miasteczku studenckim w Katowicach-Ligocie, najpierw w Domu Studenta nr 3, a w latach 1998–2013 w Domu Studenta nr 7. Klub cyklicznie organizował koncerty znanych zespołów muzycznych, występy grup kabaretowych i różne imprezy tematyczne. W „Stracholu” – bo tak często nazywali go główni zainteresowani – odbywały się również odczyty, pokazy filmowe oraz wieczory literackie. Tam swoje próby miały między innymi Teatr „OVO” czy Grupa Poetycka „Krosno”, istniejąca na terenie Katowic na przełomie lat 70. i 80.¹⁶ W 1970 roku działalność rozpoczął także klub studencki Cumulus, który mieścił się w akademiku na Osiedlu Tysiąclecia w Katowicach przy ulicy Mieszka I 15. W klubie funkcjonowały na przykład teatr Grupa Kryształowa” Teatr Muzyczny i grupa poetycko-kabaretowa Studio Piosenki.

Z Uniwersytetem Śląskim związany był również klub studencki Akant¹⁷ mieszczący się przy ulicy Teatralnej w Katowicach, którego otwarcia 19 października 1976 roku dokonał osobiście rektor profesor Henryk Rechowicz. W rzeczywistości spotykała się tam studencka bohema artystyczna, a swoje próby przeprowadzały

zbudowała sobie dom...”. Uniwersytet Śląski 1968–2008. Dzieje, dokumentacja, źródła. Red. A. BARCIAK. Katowice 2008, s. 289; M. MICHALCZYK: *Twórczość filmowa i jej upowszechnianie.* W: *Kultura Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Studia i szkice.* Red. M. FAZAN, A. LINERT. Katowice 1982, s. 212–217.

¹⁶ *Kalendarium.* Oprac. S.F. [S. FERTACZ]. W: *„Wyrósł z dobrego drzewa...” Uniwersytet Śląski 1968–1998...,* s. 21; A. GŁADYSZ: *Spółeczny ruch kulturalny.* W: *Kultura Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego...,* s. 25–26; E.J. GŁĘBICKA: *Leksykon. Grupy literackie w Polsce 1945–1989.* Warszawa 2000, s. 476–477.

¹⁷ Przez wielu studentów miejsce to nazywane było żartobliwie „Akademickim Klubem Alkoholików na Teatralnej”.

między innymi zespół Akant Jazz Quartet, Jolka i Fred, Kwartet Nakielskiego oraz teatr pantomimy Vide. Dużą popularnością cieszył się również klub Remedium w Domu Studenta nr 1 w Sosnowcu, otwarty 7 września 1980 roku i działający w ramach Studenckiego Centrum Kulturalnego „Zameczek-Remedium”, a także Panopticum funkcjonujące w obrębie Filii UŚ w Cieszynie¹⁸.

SZSP, podobnie jak wcześniej ZSP, zajmował się nie tylko organizacją życia kulturalnego studentów, lecz także kontrolą studenckiego ruchu naukowego; koordynował działalność kół naukowych. Koła zrzeszały elitę młodzieży akademickiej, która zasilala później katedry i instytuty uniwersyteckie w swoich dziedzinach nauki. Już w 1972 roku zarejestrowanych było 10 studenckich kół naukowych, skupiających około 160 osób, tj. 4,3% studentów¹⁹. Zewnętrzny wyraz ich pracy stanowiło inicjowanie i organizowanie konferencji, odczytów, dyskusji, spotkań z wybitnymi przedstawicielami kultury i nauki, obozów naukowych, wystaw, a także wypraw naukowo-poznawczych, które wzbudzały szczególne zainteresowanie środowiska akademickiego. Jednym z pierwszych tego typu projektów była wyprawa na Środkowy Wschód, urządzona przez Koło Naukowe Biologów działające w Instytucie Biologii. Wyprawa trwała od 24 lipca do 7 października 1972 roku, a jej trasa wiodła przez kraje bałkańskie, Turcję, Iran i Irak i wynosiła około 14 tysięcy kilometrów). Opiekunem naukowym ekspedycji był dr Bogusław Dominik, kierownikiem zaś – dr Jan Koisar. W sumie wzięło w niej udział 12 osób, które podróżowały odpowiednio przystosowanym samochodem terenowym (Star 660 M2), wypożyczonym z Fabryki Samochodów Ciężarowych w Starachowicach. Głównym zadaniem wyprawy było „zebranie maksymalnej ilości materiałów przyrodniczych, sporządzenie dokumentacji fotograficznej i filmowej oraz zapoznanie jej uczestników z jednej strony z charakterystycznymi dla tego obszaru środowiskami przyrodniczymi, z drugiej – z zabytkami kolebki kultur obszaru śródziemnomorskiego”²⁰. Na fali entuzjazmu, jaki

¹⁸ S. TOKARCZYK, W. WÓJCIK: *Dziesięć lat ruchu młodzieżowego...*, s. 72; A. DROGOŃ: *Życie społeczne i polityczne Uczelni...*, s. 287–288.

¹⁹ *Kalendarium...*, s. 23.

²⁰ *Wyprawa naukowo-poznawcza na Środkowy Wschód Koła Naukowego Biologów*. [Lipiec–październik 1972]. W: *„Wyrósł z dobrego drzewa...”. Uniwersytet Śląski 1968–1998...*, s. 326, dok. 114.

towarzyszył spotkaniom poświęconym relacjom z tego wyjazdu, zorganizowano kolejne wyprawy. Latem następnego roku wyruszyła międzywydziałowa ekspedycja „Maghreb 1973”, której punkt docelowy stanowiły trzy kraje Afryki Północnej: Maroko, Algieria i Tunezja, a program naukowy obejmował badania historyczne, biologiczne i etnograficzne²¹.

Studenci mający problemy z nauką czy osiągający słabsze wyniki mogli liczyć na wsparcie organizacji młodzieżowych, w tym SZSP – oferowano im konsultacje i zajęcia doszkalające. Tych, którzy nie potrafili spełnić stawianych im wymagań, czekało jednak usunięcie z uczelni. Przestrzegał przed tym pierwszy rektor UŚ profesor Kazimierz Popiołek: „Spora liczba starających się na studia pozostała poza murami Uczelni. Winnicie pamiętać o tym dobrze i stale Wy, których mogliśmy przyjąć. Dana Wam została szansa, której znaczenie i wielkość może jeszcze nie wszyscy należycie doceniacie. Od Was, od Waszej pilności i zdyscyplinowania zależy, czy szansę tę wykorzystacie, czy też ją ze szkodą dla Was samych i społeczeństwa zmarnujecie”²². W inicjalnym roku akademickim 1968/1969 liczba studiujących na UŚ wyniosła prawie 5 500 osób, w tym 2 884 osób na studiach stacjonarnych²³. W ramach studiów dziennych uczelnia proponowała kształcenie na dziewięciu kierunkach: matematyka, fizyka i chemia (Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii), filologia polska i psychologia (Wydział Humanistyczny), prawo (Wydział Prawa i Administracji) oraz wychowanie techniczne, mechanika i elektromechanika (Wydział Wychowania Technicznego). Jak można wywnioskować ze sprawozdań z pierwszego dziesięciolecia UŚ, największy

²¹ *II euroafrykańska wyprawa naukowo-poznawcza studentów Uniwersytetu Śląskiego „MAGHREB 1973”*. [Lipiec-wrzesień 1973]. W: *„Wyrósł z dobrego drzewa...” Uniwersytet Śląski 1968–1998...*, s. 331, dok. 119.

²² *Sprawozdanie rektora Uniwersytetu Śląskiego prof. Kazimierza Popiołka z działalności Uczelni w roku akademickim 1968/1969*. [1 października 1969, Katowice]. W: *„Wyrósł z dobrego drzewa...” Uniwersytet Śląski 1968–1998...*, s. 307, dok. 105.

²³ *Uroczysta inauguracja I roku akademickiego odbyła się 1 października 1968 roku w Hali Parkowej w Katowicach, w której jeszcze do niedawna mieściły się delikatesy „Alma” – Uniwersytet w liczbach*. W: *10 lat Uniwersytetu Śląskiego 1968–1978...*, s. 202.

„odsiew” miał miejsce na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii; to tam dokonywała się – bardziej surowa niż w czasie egzaminu wstępnego – selekcja studentów²⁴.

Organizacje troszczyły się także o sprawy socjalno-bytowe studentów. Warto zauważyć, że właśnie utworzeniu SZSP towarzyszyło wyraźne rozbudowanie systemu wsparcia materialnego studentów. Sprzyjał temu wzrost gospodarczy w pierwszej połowie lat 70., dzięki któremu możliwe było objęcie pomocą państwa znacznie większej niż dotąd liczby studentów, przez co wydatnie poprawiła się ich sytuacja. Stało się to również czynnikiem mobilizującym młodzież akademicką do osiągania lepszych wyników w nauce.

W zakresie obowiązków ZSP, a następnie SZSP w sferze socjalnej znajdowało się nadzorowanie stołówek studenckich (z których jedna usytuowana była w budynku przy ulicy Bankowej 12, później w bezpośrednim sąsiedztwie budynków dydaktycznych przy ulicy Bankowej, druga przy ulicy Wita Stwosza)²⁵, a także współpraca z władzami Uczelni przy rozdzielaniu miejsc w domach studenckich (w których istniała też stała opieka lekarska) oraz środków przeznaczanych jako pomoc państwa dla młodzieży uniwersyteckiej. Ponadto oba zrzeszenia poszukiwały własnych możliwości wsparcia osób z młodego pokolenia, typu: organizowanie studenckich kas pożyczkowych, okresowej pracy zarobkowej w punktach usługowych prowadzonych przez spółdzielnie studenckie oraz pośrednictwo w otrzymywaniu pracy wakacyjnej.

Pracy wakacyjnej nie należy mylić z tzw. studenckimi praktykami robotniczymi, które urządzano w okresie wakacji letnich dla osób nowo przyjętych na studia, względnie dla absolwentów I, II i III roku. Uczestnikom praktyk gwarantowano nocleg w domach akademickich, przede wszystkim na Ligocie, a organizacje studenckie zapewniały studentom dodatkowo imprezy kulturalne i artystyczne. W przeciwieństwie do tradycyjnych praktyk zawodowych celem praktyk robotniczych studentów nie było wprowadzenie ich w arкана przyszłej profesji, lecz uwrażliwienie na trudy pracy fizycznej wykonywanej przez klasę robotniczą. Efekt okazywał się jednak często inny

²⁴ Ibidem, s. 202–215.

²⁵ W gmachu przy ulicy Wita Stwosza 17/17a w Katowicach mieścił się początkowo Wydział Nauk Społecznych, który zainaugurował swą działalność 1 października 1973 roku. Dopiero w 1978 roku przeniósł się do nowej siedziby przy ulicy Bankowej 11.

od zamierzonego. Większość studentów nie miała ochoty pracować w wakacje, tym bardziej ciężko pracować fizycznie. Z kolei władze zakładów, do których studenci byli kierowani, zdawały sobie sprawę, że wydajność pracy praktykantów jest niewielka, a ich przyuczenie i dozorowanie absorbuje etatowych pracowników i odbywa się kosztem właściwej produkcji. Niedociągnięcia te zauważył także rektor K. Popiołek: „Oceniając ogólnie pozytywnie organizację, przebieg i wyniki praktyk robotniczych, nie można zamknąć oczu na niektóre niedomagania i braki. Zaliczyłbym do nich nadmierną troskliwość, a raczej zbytne obawy rodziców czy części samej młodzieży, co znalazło wyraz w zwalnianiu młodzieży od udziału (najgorzej wypadło to na Wydziale Humanistycznym, gdzie 50% młodzieży uchyliło się od pracy, najlepiej na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii). Dezorganizowały również prace zbyt częste odwiedziny niepotrzebnie zaniepokojonych rodziców. Nie wszędzie na poziomie byli opiekunowie i komendanci, tu i ówdzie zawiodła sama młodzież”²⁶.

Zrzeszenia studenckie podejmowały też działania w dziedzinie turystyki, wypoczynku i kultury fizycznej. W pierwszym z wymienionych obszarów ich rola początkowo ograniczała się głównie do dotowania aktywności studenckiej, później w coraz większym stopniu zajmowały się sprawami organizacyjnymi, co doprowadziło do instytucjonalizacji turystyki uczelnianej. Pod auspicjami Komisji Turystyki i Sportu Rady Uczelnianej ZSP/SZSP funkcjonowały liczne koła PTTK i kluby turystyczne, w tym Akademicki Klub Alpinistyczny, Akademicki Klub Jeździecki, Akademicki Klub Narciarski, Katowicki Yacht Club czy Akademicki Klub Turystyczny „Gronie” (AKT „Gronie”), któremu wypada poświęcić nieco więcej uwagi²⁷.

Akademicki Klub Turystyczny „Gronie” powstał w 1961 roku przy Radzie Okręgowej Zrzeszenia Studentów Polskich w Katowicach. W 1969 z AKT „Gronie” połączył się Studencki Klub Turystyczny przy Uniwersytecie Śląskim. Jako główny cel AKT postawił sobie popularyzowanie turystyki górskiej wśród studentów i pracowników Uczelni przez urządzanie wycieczek w Beskidy oraz w inne góry Polski i Europy; cel ten pozostał niezmienny od początku istnienia klubu aż do dnia dzisiejszego. Wśród osób, które przez dekady współtworzyły AKT „Gronie”, wspomnieć

²⁶ *Sprawozdanie rektora Uniwersytetu Śląskiego prof. Kazimierza Popiołka z działalności Uczelni w roku akademickim 1968/1969...*, s. 304, dok. 105.

²⁷ Oficjalna strona klubu: <https://aktgronie-katowice.blogspot.com>.

należy Janusza Kalinowskiego – założyciela i długoletniego prezesa Klubu. Od początku jego istnienia sztandarowymi imprezami były letnie obozy oraz wiosenne i jesienne rajdy. Klub organizował także liczne kursy pozwalające zdobyć uprawnienia między innymi przewodnika terenowego, instruktora narciarskiego, speleologa czy strażnika ochrony przyrody. Znakiem wyróżniającym wszystkich członków Klubu – wręczanym niegdyś uroczyście w momencie przyjęcia w ich poczet – jest odznaka o trapezoidalnym kształcie (jednolitym dla wszystkich AKT w Polsce) przedstawiająca szafran spiski, zwany powszechnie krokusem. W latach 1965–1968 trudem członków klubu (pod egidą ZSP) powstała Chatka AKT „Gronie” pod Rogaczem nad Wilkowicami, będąca górską siedzibą Klubu i bazą wypadową. W uroczystym otwarciu obiektu, które nastąpiło 3 listopada 1968 roku, uczestniczyli rektor Kazimierz Popiołek i wiceprzewodniczący Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach Jan Grzbiela²⁸. Dziś budynek stanowi własność prywatną.

Wspomniane studenckie organizacje turystyczno-krajoznawcze, w odróżnieniu od Biura Podróży i Turystyki „Almatur”, propagowały raczej turystykę aktywną i krajoznawczą niż wypoczynkową. Podczas wypraw kładziono duży nacisk na wartości poznawcze, prowadzono prace badawcze, sporządzano inwentaryzację turystyczno-krajoznawczą, a następnie publikowano sprawozdania, reportaże itp. Pod koniec lat 70. zaobserwować można tendencję do odchodzenia od imprez masowych na rzecz bardziej kameralnych, a tym samym przyjaznych lokalnemu środowisku. Coraz częściej podejmowano akcje społeczne na rzecz odwiedzanych regionów, przyczyniające się do ich rozkwitu. Warto dodać, że zorganizowana turystyka studencka, inspirowana i nadzorowana przez ZSP/SZSP, była wówczas stosunkowo tanią propozycją spędzania czasu wolnego i dzięki temu bardzo popularną wśród młodzieży. Stowarzyszenia w znacznym stopniu dofinansowywały różne formy aktywnego wypoczynku, do których należały obozy stałe (letnie i zimowe), obozy wędrownie (piesze, kajakowe, żeglarskie itp.) oraz rozmaite imprezy turystyczne (rajdy, złazy i zloty) uczelniane, środowiskowe i ogólnopolskie. Z kolei Biuro Podróży i Turystyki „Almatur” urządzało przede wszystkim wyjazdy zagraniczne, zwłaszcza do tzw. krajów demokracji ludowej. Za sprawą tak wszechstronnego podejścia SZSP do kwestii turystyki szybko stała się ona

²⁸ Strona Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Katowicach: <http://krajoznawca.org/kg27/78-50-lat-akt-gronie-w-katowicach> (dostęp: 16.07.2017).

integralną częścią szeroko rozumianej kultury studenckiej, niestety rozwój turystyki studenckiej uległ gwałtownemu zahamowaniu w latach 80.

Do bliskich turystyce form rekreacji zalicza się sport, którego głównym organizatorem na Uniwersytecie Śląskim był (i nadal jest) **Akademicki Związek Sportowy (AZS)** – organizacja masowa o rozbudowanej strukturze, początkami sięgająca 1968 roku, obecnie jeden z największych związków tego typu w Polsce²⁹. Po dziesięciu latach funkcjonowania zrzeszała ponad 5 tysięcy spośród ówczesnych 15 914 studentów uniwersytetu (z czego 9 708 studentów studiów dziennych)³⁰. Trzeba jednak wyjaśnić, że dla znacznej części z nich uczestnictwo w aktywności organizowanej przez AZS stanowiło doświadczenie epizodyczne (na przykład w czasie letnich obozów) albo jedynie formalność, regularny kontakt ze sportem miał więc zdecydowanie mniejszy odsetek studentów. Nie zmienia to jednak faktu, że AZS pozostaje najważniejszą organizacją studencką zajmującą się kulturą fizyczną. Za swoje nadrzędne zadania uważa podnoszenie sprawności fizycznej szerokiej grupy młodzieży akademickiej (zrzeszonej i niezrzeszonej), promowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego oraz kształcenie wybitnych indywidualności sportowych, reprezentujących barwy UŚ w rozgrywkach lig międzyuczelnianych czy Akademickich Mistrzostwach Polski (AMP). Zajęcia prowadzone są w sekcjach sportowych i rekreacyjnych – w roku akademickim 1977/1978 istniały zaledwie 22 sekcje, obecnie ich liczba wzrosła do 49. Trenowało w nich w roku akademickim 2016/2017 aż 1 250 członków klubu. To właśnie AZS spopularyzował wśród studentów Uniwersytetu Śląskiego wiele nowych dyscyplin, na przykład jujitsu, karate czy kung-fu.

Akademicki Związek Sportowy na przestrzeni pięćdziesięciu lat swojej działalności może pochwalić się różnorodnymi osiągnięciami: wynikami sportowymi, działalnością rekreacyjną, wyjazdami zagranicznymi, sportem wyczynowym oraz organizacją ogólnopolskich przedsięwzięć sportowych. Nie ma dyscypliny, w której studenci UŚ nie zdobyli medalu. Niektóre z sekcji w wyniku dynamicznego rozwoju przekształcone zostały w sekcje wyczynowe; trenujący w nich studenci regularnie biorą udział w rozgrywkach ligowych (na przykład futsal mężczyzn, futsal kobiet, koszykówka

²⁹ Oficjalna strona związku: <https://azs.us.edu.pl/>; Kim jesteśmy? Informacje dostarczone przez Zarząd AZS UŚ.

³⁰ S. TOKARCZYK, W. WÓJCIK: *Dziesięć lat ruchu młodzieżowego...*, s. 74.

kobiet, tenis stołowy). Od kilku lat AZS UŚ organizuje corocznie 5–6 imprez sportowych ogólnopolskiego środowiska akademickiego. Warto tylko wspomnieć, iż w 2017 roku w Katowicach gościło ponad 1 302 uczestników Akademickich Mistrzostw Polski. W 2018 roku AZS UŚ będzie gospodarzem AMP w koszykówce kobiet, snowboardzie, trójboju siłowym, piłce nożnej oraz jeździectwie. Poza tym AZS UŚ Katowice w 2018 roku będzie miał zaszczyt organizowania ogólnopolskiej Gali Sportu Akademickiego. Na tę prestiżową uroczystość przyjadą do Katowic przedstawiciele klubów z całej Polski, olimpijczycy, medaliści mistrzostw świata, Europy oraz Akademickich Mistrzostw Polski. Prawo do organizacji Gali zbiegło się w czasie z obchodami 50-lecia Uniwersytetu Śląskiego, co ma dla uniwersyteckich studentów-sportowców wyjątkowe znaczenie³¹.

AZS UŚ organizuje także letnie i zimowe obozy sportowe i rekreacyjne, często w dalekich zakątkach świata. Dumą i chwałą AZS jest także cyklicznie organizowany Bal Sportowca.

W latach 70. XX wieku SZSP uznawany był przez władze partyjno-państwowe (i sam się uważał) za jedyne przedstawiciela środowisk studenckich. Sytuacja zmieniła się po wydarzeniach z sierpnia 1980 roku. Już jesienią na UŚ, podobnie jak na innych uniwersytetach w kraju, powołano do życia nową organizację studencką, powiązaną z ruchem solidarnościowym – Niezależne Zrzeszenie Studentów (NZS)³². Przewodniczącym Komisji Uczelnianej NZS UŚ został Wojciech Szarama. Pomimo problemów z legalizacją Zrzeszenie szybko stało się organizacją masową, w maju 1981 roku liczyło około 1 500 osób. Członkowie NZS wystąpili do władz uczelni z prośbą o przydzielenie odpowiedniego lokalu, gdzie mogliby prowadzić działalność. Na mocy decyzji ówczesnego rektora profesora Augusta Chełkowskiego otrzymali pomieszczenia klubu studenckiego Akant. Decyzja ta wywołała sprzeciw ze strony części działaczy SZSP, którzy w geście protestu okupowali klub między 1 listopada a 13 grudnia 1981 roku. Zdjęcie przedstawiające tę wyjątkową sytuację można zobaczyć na wystawie pt. *Światło historii. Górny Śląsk na przestrzeni dziejów*, prezentowanej obecnie w Muzeum Śląskim.

Jedną z konsekwencji wprowadzenia w Polsce stanu wojennego była delegalizacja NZS, która nastąpiła 5 stycznia 1982 roku. Początkowy brak możliwości

³¹ Ibidem.

³² Oficjalna strona zrzeszenia: www.nzs.us.edu.pl.

legalnego działania na uczelniach, na przykład w samorządach studenckich, na co *de facto* pozwoliła dopiero majowa ustawa o szkolnictwie wyższym z 1982 roku, spowodował, że ci, którzy chcieli kontynuować różne przedsięwzięcia zogniskowane wokół życia studenckiego, mogli to robić tylko w podziemiu, bez właściwego zaplecza materialnego. Na skutek wydarzeń w kraju kultura znalazła się na marginesie życia studenckiego, a wszelką aktywność zdominowała polityka. Władze partyjno-państwowe, pragnąc niejako zatrzeć negatywne wrażenie po zniszczeniu podmiotowości środowiska akademickiego, rozwiązały tracący poparcie wśród studentów SZSP i reaktywowały w jego miejsce ZSP. Zabieg ten, dokonany 18 listopada 1982 roku, nie przyniósł jednak oczekiwanych rezultatów. Ponieważ nie udało się odzyskać zaufania znacznej części młodzieży akademickiej, działaniom ZSP brakowało wcześniejszej dynamiki i rozmachu. W sferze kultury studenckiej rozpoczął się okres stagnacji.

Po 1989 roku zmieniło się niemal wszystko, co nie mogło pozostać bez wpływu na kulturę studencką. Choć na UŚ wiele stowarzyszeń i uczelnianych zespołów artystycznych (folklorystycznych, chóralnych, muzycznych) oraz organizacji sportowych i turystycznych przetrwało epokę PRL, a w eterze (teraz także w Internecie) nadal obecne jest radio Egida, ponadto część klubów studenckich istniała do niedawna (między innymi Straszny Dwór i Remedium) bądź nadal istnieje (między innymi Akant), to życie kulturalno-towarzyskie społeczności studenckiej w wolnej Polsce diametralnie różni się od tego przed rokiem 1989. Zniknęła cenzura i wiele innych ograniczeń krępujących swobodę wypowiedzi, władze państwowe przestały odgrywać rolę mecenasa monopolisty. Przed studentami otworzyły się nowe szanse i perspektywy, z których ci skorzystali, znajdując dla siebie inne miejsca i możliwości realizacji zamierzeń twórczych niż dostępne do tej pory w koncesjonowanej przestrzeni kultury akademickiej. Współczesna kultura studencka ma jednak mniejszy rezonans społeczny, niż można było się spodziewać, a studencka twórczość artystyczna często orientuje się na przemysł rozrywkowy, ulega komercjalizacji.

Równocześnie trzeba pamiętać, że w ostatnich latach w ramach studenckiej działalności kulturalnej zrodziło się wiele nowych, wartościowych inicjatyw. W czerwcu 1991 roku zaczęto wydawać magazyn „Na Wynos”, a cztery miesiące później w Cieszynie zainicjowano wydawanie gazety „Filia”. Niemniej najważniejszym periodykiem Uniwersytetu Śląskiego powstałym po 1989 roku jest „Gazeta Uniwersytecka UŚ”,

utworzona 28 kwietnia 1992 roku jako biuletyn uniwersytecki³³. Autorami artykułów zamieszczanych w tym miesięczniku są – poza członkami redakcji, pracownikami naukowymi i dziennikarzami mediów regionalnych – także studenci UŚ. Ci ostatni mogą ponadto szlifować swój warsztat dziennikarski w magazynie „Suplement”, który zadebiutował na początku 2003 roku. „Powstał na kartce papieru podczas ćwiczeń, chyba łaciny, na trzecim roku studiów historycznych” – tak załązki magazynu wspomina Maciej Leśnik, pierwszy redaktor naczelny „Suplementu” (w latach 2003–2005)³⁴. Początkowe numery magazynu studenckiego opracowywano w Domu Studenta nr 1 w Katowicach-Ligocie, w pokoju akademickim, w którym na co dzień mieszkał redaktor. Tematyka pisma koncentruje się wokół spraw ważnych dla studentów i obejmuje szeroko pojęte życie Uczelni oraz bieżące wydarzenia ze świata akademickiego i z województwa śląskiego. Centralnym elementem każdego numeru jest raport na ciekawy i nośny temat; tekst w założeniu ma dostarczyć motyw na okładkę i stanowić o wadze całego numeru. Obecnie obowiązki redaktora magazynu pełni Martyna Gwóźdź, a siedziba „Suplementu” mieści się na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii³⁵. Warto dodać, że relacjonowaniem tego, co dzieje się na Uczelni i wokół niej, zajmuje się również Telewizja Internetowa Uniwersytetu Śląskiego UŚ TV, która działa już siedem lat, a funkcję jej redaktora naczelnego sprawuje Radosław Aksamit³⁶.

Na odnotowanie zasługuje też aktywność **Studenckiego Serwisu Rozwoju „Więc Jestem!”**³⁷, który pod czujnym okiem dr Barbary Smorczewskiej skupia się przede wszystkim na tematyce higieny zdrowia psychicznego studentów, oraz **Samorządu Studenckiego** – w pełni demokratycznego i niezawisłego wyraziciela interesów społeczności studenckiej UŚ³⁸. Samorząd nie tylko troszczy się o ochronę praw, godności i interesów studentów i o kwestie socjalno-bytowe, lecz także inicjuje wydarzenia kulturalno-rozrywkowe. Najważniejszymi przedsięwzięciami

³³ Oficjalna strona periodyku: gazeta.us.edu.pl.

³⁴ B. KONDZIOŁKA: *„Suplement” ma już 10 lat! Redaktorzy o piśmie*. „Suplement. Magazyn Studentów Uniwersytetu Śląskiego” 2013, nr 1, s. 3.

³⁵ Oficjalna strona magazynu: www.magazynsuplement.us.edu.pl.

³⁶ Oficjalna strona telewizji: telewizja.us.edu.pl.

³⁷ Oficjalna strona serwisu: wiecjestem.us.edu.pl.

³⁸ Oficjalna strona samorządu: www.studenci.us.edu.pl.

realizowanymi przez Samorząd Studencki UŚ są otrzęsiny, juwenalia i bale karnawałowe. Trzeba również napisać kilka słów o **Studenckim Festiwalu Nauki**, cyklicznej imprezie popularnonaukowej integrującej środowisko akademickie wokół nauki i kultury³⁹. Festiwal zainauguował swoją działalność 18–20 kwietnia 2005 roku. Rokrocznie w ramach Festiwalu organizowane są liczne warsztaty, dyskusje, spektakle, seminaria, pokazy, wykłady, prezentacje, wystawy i konkursy. Ideą, która przyświeca imprezie, jest promowanie działalności naukowej studentów UŚ w środowisku miejscowym i ogólnokrajowym oraz aktywizowanie społeczności lokalnych w zakresie działalności naukowej i społecznej. Warto wspomnieć jeszcze o innym festiwalowym przedsięwzięciu, urządzanym cyklicznie, począwszy od 2004 roku, **Studenckim Przeglądzie Filmowym „czASKina”**. W ramach Przeglądu prezentowane są zarówno filmy ambitne i artystyczne, jak i te wpisujące się w kino popularne. Impreza, zainicjowana przez cieszyńskich studentów animacji społeczno-kulturalnej, każdorazowo gromadzi rzesze uczestników, a w 2016 roku otrzymała Laur Studencki w kategorii Studenckie Wydarzenie Roku.

Studenci od zawsze potrzebowali przestrzeni żywej i żywiołowej wymiany zdań, konfrontowania idei, zabawy, ale też rywalizacji. Umożliwiała to właściwie cała kultura studencka z jej wieloma instytucjonalnymi możliwościami jako odrębny i samodzielny nurt twórczy, powstający w środowiskach akademickich, lecz inspirujący działania całego społeczeństwa i obecny w świadomości kręgów dużo szerszych niż uczelniane.

Marcela Gruszczyk

³⁹ Oficjalna strona festiwalu: www.studenckifestiwalnauki.us.edu.pl.